

Mazowiecka Agencja
Energetyczna

Energetyka obywatelska – społeczności energetyczne, klastry energii

Bartłomiej Tkaczyk

KLASTRY ENERGII

.....

DEFINICJA

Klaster Energii jest porozumieniem, którego przedmiotem jest współpraca w zakresie: wytwarzania, magazynowania, równoważenia zapotrzebowania, dystrybucji energii elektrycznej lub paliw (w rozumieniu art. 3 pkt 3 Prawa energetycznego) lub obrotu nimi, lub w zakresie wytwarzania, magazynowania, równoważenia zapotrzebowania, przesyłania lub dystrybucji ciepła, lub obrotu ciepłem.

Zakres przedmiotowy funkcjonowania klastra znowelizowano o magazynowanie energii, czyli przechowywanie nadwyżki wyprodukowanej energii, które pomaga zoptymalizować zużycie i zabezpieczyć uczestników klastra przed negatywnymi skutkami braku zasilania czy wspomagania pracy systemów wytwórczych.

UDZIAŁ W KLASTRZE

Członkiem klastra energii będzie musiała być (od stycznia 2024):

- jednostka samorządu terytorialnego, lub
- spółka kapitałowa [na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 679)] utworzona przez jednostkę samorządu terytorialnego z siedzibą na obszarze działania klastra energii, lub
- spółka kapitałowa, której udział w kapitale zakładowym spółki, o której mowa w lit. b, jest większy niż 50% lub przekracza 50% liczby udziałów lub akcji.

Członkiem klastra mogą być lokalnie podmioty, których działalność obejmuje wytwarzanie, konsumpcję, magazynowanie i sprzedaż: energii elektrycznej, ciepła, chłodu i energii elektrycznej w transporcie (paliw).

KOORDYNATOR KLASTRA

Członków Klastra Energii reprezentuje koordynator klastra energii. Ustawa nie precyzuje żadnych wymogów formalnych co do podmiotu będącego koordynatorem klastra energii.

W przed nowelizacyjnej definicji klastra energii koordynatorem klastra energii mogła być powołana w celu reprezentacji klastra spółdzielnia, stowarzyszenie, fundacja, lub wskazany w porozumieniu cywilnoprawnym dowolny członek klastra energii.

Usunięcie tego katalogu z ustawy, rozszerzyło katalog podmiotowy, dzięki czemu koordynatorem może zostać podmiot o formie prawnej bez żadnych ograniczeń.

KOORDYNATOR KLASTRA

Koordinator jest odpowiedzialny za:

- reprezentowanie interesów klastra na zewnątrz,
- zarządzanie oraz koordynację zadań klastra,
- planowanie i koordynowanie budowy instalacji wytwórczych w klastrze,
- koordynowanie działań związanych z magazynowaniem energii w klastrze,
- koordynowanie działań uczestników klastra w celu maksymalnego zbilansowania energii elektrycznej.

KOORDYNATOR KLASTRA – ZADANIA

- Koordynator klastra energii ma za zadanie koordynować obrót energią pomiędzy członkami klastra – odbiorcami i producentami.
- Zadaniem koordynatora klastra energii będzie również: sporządzanie i przedkładanie prezesowi URE sprawozdania z działalności klastra. Obowiązek ten wchodzi w życie od 2 lipca 2024 r.

Sprawozdanie będzie musiało zostać złożone w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku, którego to sprawozdanie dotyczy.

Sprawozdania są składane wyłącznie przez koordynatora klastra energii wpisanego do rejestru klastrów energii.

POROZUMIENIE

Porozumienie ws. klastra energii powinno zawierać pewne określone, obligatoryjne postanowienia.

- Prawa i obowiązki stron, czyli członków klastra energii,
- Zakres przedmiotowy współpracy w ramach klastra energii,
- Wskazanie koordynatora klastra energii oraz jego prawa i obowiązki,
- Obszar działalności w ramach klastra energii, ze wskazaniem punktów poboru energii i punktów jej wprowadzania do sieci przez członków klastra energii,
- Czas trwania porozumienia i zasady jego rozwiązywania,
- Upoważnienie koordynatora klastra energii do dostępu do informacji rynku energii i danych pomiarowych dotyczących każdego członka klastra energii.

KROKI TWORZENIA KLASTRA

PRZED FORMALNOŚCIAMI

Podmioty zastanawiające się nad założeniem klastra energii, przed podejściem do kroków formalnych celem jego utworzenia, powinny skupić się na poniższych krokach:

- Dokonać analizy prawnej indywidualnych warunków założenia i funkcjonowania klastra, w tym, analizy ekonomicznej i technicznej.
- Podjąć decyzję co do członków Klastra: czy ich profile zużycia energii będą zapewniać klastrowi korzyści oraz w jakim charakterze będą występować.
- Określić warunki współpracy.
- Przeprowadzić bilans energetyczny.
- Podjąć decyzję o rodzaju źródła wytwórczego.

KROKI TWORZENIA KLASTRA

KROKI FORMALNE

Uproszczoną formę procesu formalnego tworzenia się klastra energii przedstawia poniższa tabela:

KROK 1	Podpisanie porozumienia.
KROK 2	Wskazanie koordynatora klastra energii.
KROK 3	Koordinator klastra energii składa wniosek do Prezesa URE wraz z załącznikami.
KROK 4	Jeżeli wniosek zawiera braki formalne, Prezes URE wzywa do ich uzupełnienia w terminie 14 dni.
KROK 5	Jeżeli wniosek nie zawiera braków formalnych oraz spełnia wszelkie wymogi, Prezes URE wpisuje klaster energii do Rejestru klastrów.
KROK 6	Prezes URE wydaje zaświadczenie o wpisie do rejestru.

DZIAŁALNOŚĆ KLASTRA

Skuteczność klastrów energii zależy od racjonalnego i efektywnego wykorzystania potencjału:

- lokalnie dostępnych surowców energetycznych,
- odnawialnych źródeł energii,
- innowacji,
- przedsiębiorczości w obszarze wytwarzania, przesyłu, dystrybucji, a także
- zarządzania odbiorem energii.

Obszar działalności klastra energii ustala się na podstawie punktów poboru energii, przy czym:

- obszar ten nie może przekraczać obszaru powiatu lub 5 sąsiadujących ze sobą gmin,
- członkowie klastra energii są przyłączeni do sieci dystrybucyjnej tego samego operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego o napięciu znamionowym niższym niż 110 Kv.

DZIAŁALNOŚĆ KLAISTRA - ULGI

- W odniesieniu do ilości energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych źródeł energii przez członków klastra, który został wpisany do rejestru klastrów energii i wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej, a następnie pobranej z tej sieci w celu jej zużycia przez członków tego klastra, **nie będzie się naliczać i pobierać od członków klastra opłaty OZE, jak również kogeneracyjnej**, o której mowa w Ustawie o promowaniu energii elektrycznej z wysokosprawnej kogeneracji.
- Gdy ilość energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych źródeł energii przez członków Klastra Energii i wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej przekroczy poziomy wskazane w ustawie, ustawodawca wprowadził konkretny **system rozliczeń opłaty dystrybucyjnej** z operatorem systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego.

PRZEDMIOT DZIAŁALNOŚCI KLASTRA

- wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła w oparciu o paliwa konwencjonalne, (w tym kogeneracja, czyli jednoczesne wytwarzanie energii i ciepła) jak i z różnych źródeł energii odnawialnej;
- dystrybucja energii elektrycznej, ciepła i paliw w ramach własnego systemu dystrybucji;
- wytwarzanie paliw gazowych i płynnych;
- sprzedaż energii lub paliw odbiorcom końcowym po atrakcyjnych cenach;
- wytwarzanie i dystrybucję lub sprzedaż chłodu;
- magazynowanie energii lub jej nośników;
- zagospodarowanie odpadów rolniczych, odpadów bytowych, leśnych;
- wykorzystanie potencjału energetycznego lokalnych cieków wodnych i innych sił natury.

Koncepcja klastrów energetycznych zyskuje na popularności w odpowiedzi na potrzebę zwiększenia efektywności energetycznej i promocji zrównoważonych źródeł energii. Nowe przepisy, wprowadzone nowelizacją z 31 sierpnia 2023r., wprowadziły istotne zmiany oraz skonkretyzowały wymogi, które Klaster Energii musi spełniać. Dzięki nowelizacji, klastry energii mają zyskać na popularności i zachęcić różne podmioty do ich tworzenia.

Do przeznaczenia klastrów energii można przede wszystkim zaliczyć:

- rozwój energetyki rozproszonej opartej o odnawialne źródła energii,
- zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego na poziomie lokalnym,
- optymalizację kosztów energii przez odbiorców poprzez niższe koszty dystrybucji w oparciu o linie bezpośrednie.

SPÓŁDZIELNIE ENERGETYCZNE

DEFINICJA

Spółdzielnia Energetyczna – spółdzielnia w rozumieniu Ustawy prawo spółdzielcze lub spółdzielnia rolnicza w rozumieniu Ustawy o spółdzielniach rolników, których przedmiotem działalności jest wytwarzanie, obrót lub magazynowanie:

- energii elektrycznej
- biogazu,
- biogazu rolniczego,
- biometanu,
- ciepła,

w instalacjach odnawialnego źródła energii dokonywane w ramach działalności prowadzonej wyłącznie na rzecz tych spółdzielni oraz ich członków.

DEFINICJA

Spółdzielnia energetyczna to spółdzielnia zwykła lub spółdzielnia rolnicza, która spełnia jednocześnie warunki wskazane w definicji ustawowej.

Podstawowym celem Spółdzielni Energetycznej jest zaspokajanie potrzeb danej społeczności. Dodatkowym celem jest zwiększenie ochrony lokalnego środowiska, a z perspektywy globalnej, redukcja dwutlenku węgla.

OBSZAR DZIAŁALNOŚCI

Spółdzielnia energetyczna działa na obszarze 1 [jednego] operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego lub sieci dystrybucyjnej gazowej lub ciepłowniczej, zaopatrujących w energię:

- elektryczną,
- biogaz,
- biogaz rolniczy,
- biometan,
- lub ciepło,

wytwórców i odbiorców będących członkami tej spółdzielni, których instalacje są przyłączone do sieci danego operatora lub do danej sieci ciepłowniczej.

CZŁONEK SPÓŁDZIELNI ENERGETYCZNEJ

Członek Spółdzielni Energetycznej to podmiot:

- którego instalacja jest przyłączona do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej lub sieci dystrybucyjnej gazowej, lub sieci ciepłowniczej;
- do którego biogaz lub biogaz rolniczy, lub biometan, wytwarzane przez Spółdzielnię Energetyczną lub jej członków ze źródeł odnawialnych, są dostarczane w inny sposób niż za pośrednictwem sieci dystrybucyjnej gazowej.

Czy jest określona maksymalna liczba członków spółdzielni energetycznej?

Ustawa o zmianie OZE i innych ustaw uchyliła przepisy, które ograniczały liczbę członków spółdzielni do 1000 osób.

ZAŁOŻENIE SPÓŁDZIELNI ENERGETYCZNEJ

Pierwszym krokiem by utworzyć Spółdzielnię Energetyczną są wstępne ustalenia biznesowe skutkujące opracowaniem biznesplanu. Są one istotne do opracowania najważniejszych dokumentów niezbędnych do założenia Spółdzielni Energetycznej:

- statutu,
- uchwały dotyczącej rozliczeń pomiędzy członkami spółdzielni i spółdzielnią, oraz
- umów spółdzielni z poszczególnymi członkami.

KROKI FORMALNE

Aby formalnie spółdzielnia mogła funkcjonować, należy:

- przygotować dokumenty pozwalające na założenie spółdzielni w rozumieniu Prawa spółdzielczego lub Ustawy o spółdzielniach rolników,
- przeprowadzić spotkanie założycielskie,
- uchwalić statut, wybrać członków organów,
- zarejestrować spółdzielnię w KRS.

**KIEDY SPÓŁDZIELNIA
ENERGETYCZNA MOŻE PODJĄĆ
DZIAŁALNOŚĆ?**

REJESTR KOWR

Aby móc założyć spółdzielnię energetyczną, najpierw wymagane jest wpisanie spółdzielni do Krajowego Rejestru Sądowego przez właściwy miejscowo sąd rejestrowy. Wniosek składa się elektronicznie na przeznaczonym do tego formularzu.

Spółdzielnia energetyczna może podjąć działalność dopiero po zamieszczeniu jej danych [jako spółdzielni] w wykazie spółdzielni energetycznych prowadzonym przez Dyrektora Generalnego KOWR.

Rejestr KOWR to jawny rejestr spółdzielni energetycznych prowadzony przez Dyrektora Generalnego KOWR, do którego wpisana musi być każda funkcjonująca w Polsce spółdzielnia energetyczna. Na stronie internetowej KOWR znajduje się ich aktualny wykaz.

ZAŁOŻENIE SPÓŁDZIELNI ENERGETYCZNEJ

1

Ustalenia biznesowe,
przygotowanie
dokumentów do
założenia spółdzielni
zwykłej bądź
rolniczej.

2

Wpis spółdzielni do
Krajowego Rejestru
Sądowego.

3

Zamieszczenie
spółdzielni w wykazie
spółdzielni
energetycznych [rejestr
KOWR]

WARUNKI

Spółdzielnia energetyczna musi spełniać ŁĄCZNIE warunki:

- prowadzić działalność na obszarze gminy wiejskiej lub miejsko-wiejskiej w rozumieniu przepisów o statystyce publicznej lub na obszarze nie więcej niż 3 tego rodzaju gmin bezpośrednio sąsiadujących ze sobą;

w przypadku gdy przedmiotem jej działalności jest wytwarzanie:

- energii elektrycznej - łączna moc zainstalowana elektryczna wszystkich instalacji odnawialnego źródła energii nie przekracza 10 MW, a ich sprawność wytwarzania energii elektrycznej umożliwia pokrycie w ciągu roku nie mniej niż 70% potrzeb własnych Spółdzielni Energetycznej i jej członków,
- ciepła - łączna moc osiągalna cieplna nie przekracza 30 MW,
- biogazu lub biogazu rolniczego - roczna wydajność wszystkich instalacji nie przekracza 40 mln m³,
- biometanu - roczna wydajność wszystkich instalacji nie przekracza 20 mln m³.

WARUNKI

Koszty bilansowania handlowego energii elektrycznej wytworzonej w instalacji odnawialnego źródła energii o łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej mniejszej niż 400 kW pokrywa w całości sprzedawca.

Przepisy ułatwiają spółdzielniom energetycznym działającym w obszarze energii elektrycznej spełnienie warunku pokrycia 70% zapotrzebowania. Dotyczą one spółdzielni energetycznych, które do dnia 31 grudnia 2025 roku złożą wniosek o umieszczenie w wykazie spółdzielni energetycznych (KOWR). Wtedy wytwarzanie energii elektrycznej wszystkich instalacji odnawialnego źródła energii musi umożliwić pokrycie w ciągu roku nie mniej niż 40% potrzeb własnych spółdzielni oraz członków tej spółdzielni.

ZWOLNIENIE Z OPŁAT

Dla spółdzielni energetycznych przewidziano szereg bonusów.

Nie nalicza się i nie pobiera:

- opłaty OZE, o której mowa w Ustawie OZE,
- opłaty mocowej,
- opłaty kogeneracyjnej,
- opłaty przesyłowej zmiennej,
- akcyzy.

Nie ma również obowiązku umarzania zielonych certyfikatów. Dużą zaletą jest zwolnienie spółdzielni energetycznych ze wspomnianych już opłat przesyłowych.

Nie trzeba więc ponosić kosztów związanych z przesyłem prądu między jednostkami wytwórczymi, np. instalacjami fotowoltaicznymi czy biogazownią, a poszczególnymi spółdzielcami.

PODSUMOWANIE

W Polsce działa obecnie:

20 spółdzielni energetycznych,

około 70 klastrów (założenie – do 2029r. – 300 klastrów).

Mazowiecka Agencja Energetyczna Sp. z o.o.

ul. Bitwy Warszawskiej 1920 r. 3, lok. 300

02-362 Warszawa

 tel./fax (22) 290 29 42, (22) 823 47 40

 biuro@mae.com.pl

NIP 1132760903

REGON 141828652

KRS 0000328664

Kapitał zakładowy 3.040.000 zł, Sąd Rejonowy

dla m.st Warszawy XIII Wydział Gospodarczy